

ИСКУШЕЊА ПОЛИТИЧКОГ УМА У РУСКО-УКРАЈИНСКОМ РАТУ

Резиме

У раду се се приказују две империјалистичке политике Запада и Русије које су игнорисале међународну правду, право и културу мира у међународној политичкој култури, усвојеним у Организацији Уједињених Нација. Либерална међународна политика Запада замењена је утилитарном и егоистичком.

Хегемонистичка политика Запада и наметнути неолиберални међународни поредак провоцирали су хибридни рат у Украјини који је требало да Русију баци на колена, ставе је под контролу и омогуће Западу да приграби њене природне ресурсе. У том циљу користи војну помоћ Украјини, економски рат путем санкција, психо-пропагандни и културни рат (cancel culture) на које присиљава све друге државе, посебно Србију.

Рат у Украјини има велики негативни утицај на међународни положај Србије, са замрзнутим конфликтом на Косову и Метохији и прокламованом војном неутралношћу, које Запад жели да реши на штету Србије. Без новог мултиполарног, уравнотеженог и праведног међународног поретка не може да буде мира у свету.

Кључне речи: рату у Украјини, практични ум, политички ум, мултиполарни поредак, култура мира, међународна политичка култура.

Крхка култура мира успостављена после ужаса изазваних Другим светским ратом, флуидних страхова током хладног рата и локалних ратова широм планете, поново је доведена у питање, после изнуђеног оружаног напада Руске Федерације на Украјину 22. фебруара 2022. године и и дуготрајног хибридног рата „колективног запада” против Руске Федерације. Логика силе и насиља помрачила је умове светске државне елите, најмоћнијих западноевропских земаља, у тежњи да одбране дубоко неправедан, насилан и експлоататорски досадашњи светски монополарни међународни поредак, успостављен према потребама и интересима одржавања мегакапитала Сједињених Америчких Држава и њених западних савезника. А и умове политичке елите Руске Федерације која је недовољно спремна за вођење краткотрајног рата упала у припремљену замку исцрпљивања свих људских и економских ресурса Русије како би Руска Федерација потпала под власт западног капитала и капиталиста. Више од деценије Запад је припремао Украјину за ослобађање отцепљених република у Домба-

¹ butigan.pi@sbb.rs

су, под заштитом Руске Федерације, и Крима који је Русија вратила под своју јурисдикцију (Јанковић, 2023).

Политички ум конципиран у филозофији политике, политикологији, политичкој антропологији и социологији политике, вековима критички промишља политичку праксу са становишта организације најбоље политичке заједнице у којој људи могу да живе и раде слободно, безбедно, у једнакости и равноправности у задовољавању основних људских потреба и интереса. Он је део ума као укупности интелектуалних (сазнајних) и духовних способности људи да стварају синтетичке и целовите идеације стварности у којој живе, откривају смисао индивидуалног и друштвеног живота и формулишу принципе живљења, да креирају вредности, правила и друштвену праксу у складу са хуманим идејама развоја човека и његових ужих и ширих заједница. Кант је дошао до сазнања да Ум ретко долази до изражаја у конкуренцији са разумом, ирационалним моћима инстиката, воље, емоција и осећања, са веровањима и здраворазумским схватањима, илузијама, предрасудама, обманама и самообманама. Слично је и са политичким умом који је скрајнут под пресијом политичких, економских, културних и фрагментарних друштвених интереса (друштвених класа, слојева и група). Зато политички ум као знање о суштини политике као друштвене моћи и њене употребе у стварању праведног друштвеног уређења, хармоничних друштвених односа и друштвених интерес, недовољно утиче на политичку праксу.

Парцијални и егоистички политички ум Запада по мери мегакапитала, глобализма, империјалних и хегемонистичких интереса, изазвао је политички ум Истока и Југа да траже уважавање општин интереса народа и држава по мерилима универзалне правде и морала плуралистичког међународног поретка и опште културе мира. И све док се међународне супротности, противречности и конфликти не сагледавају и не решавају са становишта културе мира и политичке правде као општег добра (Rawis, 1998), а не са позиције силе и насиља права јачег, опстанак појединих народа и планетарног друштва биће угрожен. Без остварења социјалне правде у друштву и између друштава не може се остварити култура мира нити одржив мир. И док правда не постане универзална фундаментална вредност за појединце, друштвене групе, народе, државе, регионе и планетарно човечанство.

Џон Ролс (John Rawis) је конципирао либералну теорију правде у оквиру које разликује идеју правде као продукт практичног ума од начела правде која настају у конструктивистичкој процедури. Конструктивистички приступ правди Ролс види у стварању принципа правде за све објекте потпуно разумно, са различитим формулацијама, али међусобно конзистентним и повезаним са ауторитетом бога, људског разума или поретка, независно од моралних вредности, чиме се обезбеђује њихова објективност.

Либерална политичка култура, по схватању Ролса, укоренења је у контрактуализму о благостању и природи правде. У томе види могућност да теорија правде, правичност и првобитни положај људи као разумних мислећих бића, могу да схвате правду као универзалну у свом домету

зато што структура контрактуализма (филозофска норма практичног реципроцитета индивидуалног и јавног добра) остаје константна а њен садржај се спецификује према објекту прилагођавања начелима правде. Формална правда се састоји у примени непристрасних правила једнаких за све чланове друштвене заједнице или народе планетарног друштва.

Политичко схватање правде као правичности Ролс дефинише као систем правила за одређивање исправне равнотеже међу конкретним захтевима за приступ добрима у основној структури друштва и „консензуса путем подударанја различитих моралних перспектива”. Она има два аспекта. Један се односи на остварење правде унутар једног друштва као, као унутрашње правде у политичким институцијама демократских друштава и у правима и дужностима грађана. Други се испољава као спољашња правда која се остварује између друштава, политичких односа између „политичких друштава”.

Уместо практичног ума који проналази категоричке заповести универзалног важења за формирање општеприхваћеног друштвеног поретка на делу је инструментални ум у служби парцијалних интереса монополисаних друштвених моћи.

У ТРАГАЊУ ЗА УМНИМ ПОЛИТИЧКИМ ПОРЕТКОМ

Под друштвеним поретком разуме се уређено друштво према договореним друштвеним вредностима и правилима обавезним за све, процедурама за праћење остварења тих правила и санкције за непоштовање тих правила. Неуређено друштво налази се у аномiji, ентропији, између хаоса и покушаја сакупљања друштвене енергије за њено превазилажење. У томе одлучујућу улогу има култура са својим креативним моћима. У противном, хаос се повећава а друштво иде ка уништењу. Уместо синтагме “друштвени поредак” у социологији и политикологији се користи и израз друштвени систем у теоријама Талкота Парсонса (Talcontt, Parsons), Никласа Лумана (Niklas Luhmann), Емануела Волерштајна (Immanuel Worerstein).

После тридесетогодишњих верских ратова у Европи склопљен је Вестфалски мир и успостављен међународни поредак 1648. године по коме је настало десетак нових држава у Европи. Тај поредак гарантовао је независност сваке државе без ратова, уз Наполеоново нарушавање тог договора. Одржао се до Првог светског рата. Други међународни поредак успоставиле су победнице у Првом светском рату стварањем *Друштва народа*. Трећи међународни поредак створиле су фашистичке земље који је доживео крах у Другом светском рату уз највеће људске жртве и материјална разарања. Четврти међународни поредак створен је са оснивањем ОУН 1945. године.

У последња скоро четири века неолиберални поредак, створен крајем 20. века, пети је по реду међународни поредак који су успоставиле САД у облику монополарног неолибералног глобализованог капитализма. Његови идеолошки творци су Фридрих Хајек и Милтон Фридман у Чикашкој економској школи, а познат је као *Вашиingtonски консензус* (назван тако од економисте Џона Вилијамса) а који су са-

чинили ММФ, СТО, службе безбедности и Министарство финансија САД 1989. године. Тај систем био је заснован на новим униполарним правилима глобалне хегемонистичке моћи Сједињених Америчких Држава, после распада Совјетског Савеза. Сједињене Америчке Државе су у складу са тим системом дале себи право да уведе санкције другим државама које су се супротстављале њеној светској доминацији и да натерају друге државе да их примењују ратовима или меком моћи. Нису поштовале одлуке Међународног суда правде у споровима са другим државама.

Одмах су га подржали Роналд Реган и Маргарет Тачер а потом сви западни властодршци да би уништили левичарске, социјалдемократске покрете, радника и студената, који су тражили праведније друштвене односе. Овај договор пројектовао је неолиберални економски систем заснован на принципима: стабилизације, приватизације и либерализације. Стабилизација захтева стабилан курс валута према америчком долару као светској валути, приватизација продају државне и друштвене имовине у бесцење, либерализација се састојала у дерегулацији тржишта и потпуној слободи трговања без правних норми и надзора државе, укидање царина, такси за слободан проток роба, услуга, капитала и радне снаге. Али пре свега, за продор капитала западних међунационалних компаније на сва национална тржишта. Затим је насилном политичком културом, милом или силом, уз претње санкцијама и оружаним интервенцијама увођен тај систем у друге државе Европе, посебно постсоцијалистичке земље. Такав систем одржавао је САД преко међународних финансијских организација, глобализације, обојених револуција, невладиних организација, агресивне дипломатије, пропаганде, културне индустрије и културних ратова, ЕУ, НАТО алијансе, 800-1000 војних база широм планете и оружаних ратова.

Распадом Совјетског Савеза нарушен је дотадашњи систем безбедности МАД (Осигурано узајамно уништавање) одлукама Била Клинтона (William Clinton), Џорџа Буша (George Bush) Млађег и Доналда Трампа (Donald Trump) о напуштању режима контроле наоружања у свету. Бил Клинтон је обелоданио нову доктрину своје администрације о Сједињеним Америчким Државама као револуционарне силе у светској политици која је заменила дипломатску доктрину о разумевању и уважавању интереса и мотива противника и спремности да прихвате разумне компромисе. Клинтонова доктрина прогласила је да је легитимни циљ Сједињених Америчких Држава у међународној политици остварење њених државних интереса и одбацавање свих претходно прихваћених међународних аранжмана, ако нису у интересу, идеала и вредности Сједињених Америчких Држава. Оне треба да буду спремне да примене силу, мултилатерално ако је могуће, једнострано ако мора, како би обезбедиле своје виталне интересе: за несметан приступ најважнијим тржиштима, залихама енергије и стратешким ресурсима (Чомски, Chommsky, Интервју, 2023). Буш (Bush) Млађи је раскинуо Споразум о распоређивању балистичких ракета у близини граница противника. То је допринело стварању услова за на-

станак рата између Руске Федерације и Украјине у којој је те ракете требало инсталирати.

Овај међународни систем је био крајње двоструко неправедан и сегментизован, хоризонтално и вертикално. Хоризонтално на привилегован и доминантан капиталистички центар најбогатијих држава, које су се непрестано богатиле и сиромашну полупериферију и периферију дивљег капитализма првобитне акумулације капитала. Вертикално класно хијерархијски уређен међународни систем између богатих и сиромашних држава и владајућих и потчињених друштвених класа и слојева које су све више сиромашиле. За опстанак таквог система створене су насилне структуре у виду меке и тврде моћи, финансирања компрадорских структура и невладиних организација у свим државама, обојених револуција, смена „неподобних режима” пучевима и државним ударима, изазивањем националних и верских сукоба, терористичких обрачуна, специјалних, пропагандних, хибридних, „проху” и оружаних ратова. Први „проху” рат у Европи извео је НАТО против СР Југославије на захтев САД 1999. под изговором да спречи геноцид над Албанцима на Косову, а био је усмерен против Руске Федерације као опомене да ће тако проћи ако се супротставља НАТО-у. Независни истраживачи доказали су да геноцида није било, а САД-у је била потребна војна база на Балкану, и то на Косову. (Херман Петерсон, *Политика геноцида*, 2010).

Такав систем доживео је финансијски колапс 2007. и 2008, а политички 2022. године, остављајући хаос у међународним односима. Он је изазвао јачање национализма, расизма и екстремизма, тероризам и локалне ратове крајем двадесетог и почетком 21. века. Рат у Украјини има структурне и системске узроке. Структурни узроци налазе се у неуравнотеженој расподели друштвене моћи успостављене експлоатацијом и доминацијом моћних над немоћним државама, народима, етносима, класама и слојевима. После Другог светског рата Совјетски Савез и социјалистичке земље под контролом Совјетског савеза и антиколонијалне борбе угрозиле су апсолутну светску моћ западних земаља и оне су започеле хладни рат за заустављање те моћи. Победом Запада у том хладном рату Запад је хтео да искористи за освајање новонасталих држава, насталих из Совјетског савеза, различитим средствима: економским, пропагандним, политичким, обојеним револуцијама како би се домогле огромних ресурса на тим просторима.

На седници руководства НАТО-а у Будимпешти 2008. године одлучено је да започне укључивање Украјине и Грузије у НАТО, супротно обећањима Џорџа Буша старијег, дата Горбачову приликом уједињења Западне и Источне Немачке, да се НАТО неће приближавати границама Совјетског Савеза.

Традиционални нацишовинистички однос великог дела украјинског становништва према Русима који су живели у Украјини, Русији и Руском народу уопште и систематски развијена мржња према њима, од унутрашњих и спољашњих подстрекача, искоришћени су као темпирна бомба за уништење Руске федерације. Све оружане снаге НАТО-а, економске, политичке, и психолошко-пропагандне моћи Европске

уније ангажоване су на страни Украјине за „победу над Руском Федерацијом”. Али, Руска Федерација је нуклеарна сила која је спремна да у својој одбрани користи сва оружана средства, укључујући и нуклеарно оружје. Увела је тоталне санкције Руској Федерацији (7.017) и пружила Украјини економску, финансијску, оружану, командну, логистичку и електронско извиђачко-наводилачку подршку за ракете усмерене према Руској Федерацији, за уништавање њене живе силе и становника, борбених средстава, опреме, објеката и других циљева. Обучавањем украјинских војника за рат и слањем плаћеника у борбу против Руске Федерације, колективни Запад може да изазове оружани Трећи светски рат који би уз употребу нуклеарног оружја уништио живот на земаљској кугли. Да се то не би десило Руска Федерација и Народна Република Кина, уз помоћ земаља БРИКСА, Евроазијске уније, Организације за колективну евроазијску безбедност и више заинтересованих земаља Африке, Азије и Јужне Америке, формулишу правила шестог мултиполарног светског поретка.

Од принципа Повеље ОУН: очувању мира, мирољубивог решавања сукоба, поштовања територијалног интегритета и суверенитета свих држава, немешање у унутрашње ствари других земаља, у пракси западних великих сила није остало ништа.

Нацистичка прошлост и садашњост бандероваца и њихов антируски шовинизам развијан у Украјини, прихваћени су од Сједињених Америчких Држава и чланица Европске уније као оружје за сламање моћи Руске Федерације, чиме је разорен мит о либерално-демократској међународној политици ових држава.

Најагресивнији заступници европских држава, који су допринели настанку и настављању рата у Украјини, међу којима су и потписници Минских споразума 2014. и 2015. Франсоа Оланд (François Hollande), Председник Француске 2012-2017. и Ангела Мерке (Angela Merkel), некадашња канцеларка Немачке, децембра 2022. године, обелоданили су да су саботирање Минских споразума, којим је требало да се на миран начин реши положај угрожене руске мањине у Украјини и већине у отцепљеној републици Доњецк, искоришћени у циљу боље припреме Украјине за рат. (Александар Павић, 2023). Британски некадашњи премијер Борис Џонсон (Boris Johnson) одбацивао је било какве преговоре између зараћених страна и подстицао ратовање.

Оваквим понашањем западноевропских политичара нарушено је тешко стицано политичко поверење између западноевропских држава и Руске Федерације али и других држава које се противе непоштовању међународних споразума. Криза поверења у свету изазвана светском финансијском кризом према финансијским установама 2007. и 2009. пандемијом Ковид-19, 2020. године и пленидбом финансијских средстава појединих држава у међународним и државним финансијским институцијама, продубљена је и овим политичким неповерењем које ће се тешко ускоро обновити. Георг Зимел је у својој филозофији вредности третирао поверење као вредност по себи и тврдио да би се друштво без минимума поверења распало. Према томе, и међународни поредак оптерећен неповерењем не може да опстане. Имануел

Кант је у свом спису „Ка вечитом миру” писао да зараћене државе мора да воде рачуна да се не наруши поверење између њих које је неопходно за будућу изградња мира (Кант, 1965). А вечног мира не може да буде док људско друштво из природног стања не доспе до грађанског стања а потом и свеграђанског стања и гаранцијом трајним уговором о миру у политици и моралу.

Осам година су западне земље радиле на припреми Украјине за рат против Руске Федерације за враћање отцепљених република и Крима у састав Украјине. Не због Украјине, већ због жеље да униште Руску Федерацију и да се докопају руских ресурса који им недостају у енергетици, рудном богатству, производњи хране, изворима пијаће воде.

Стратегију хибридног рата Сједињених Држава у Украјини обелоданио је Мит Ромни (Mit Romney), сенатор и некадашњи републикански кандидат за председника Сједињених држава 2012. године, изјавом да је одлична стратегија рата Сједињених Америчких Држава у Украјини, „... ратујемо против Русије, а уместо нас гину Украјинци” (Ромни, 2023). У председничкој кампањи он је Русију означио као “геополитичког непријатеља број један.” Он рат у Украјини види као веома успешан бизнис јер само 5% војног буџета, који Сједињене Државе дају као помоћ Украјини за вођење рата, најбоља је инвестиција икада за националну одбрану. За мали новац уништиће се руска војска и обезбедити пораз Русије у Украјини, тврдио је Ромини.

Са забринутости мислећи људи виде гажење културе мира у Европи, заборав мира као универзалне вредности и трагични највећи братоубилачки рат у Европи, после Другог светског рата. Може се разумети, али не и оправдати, изнуђени очајнички покушај Руске Федерације да се превентивним ратом заштити од претњи НАТО пакта по њену безбедност. Он је изазвао веома тешке последице по хумани капитал, економију, екологију, међународну политику и обуздавање све дубље полиморфне друштвене кризе у Европи и свету. Било је потребно мало више уважавања интереса Руске Федерације од Запада, повлачење НАТО снага са граница Украјине, одрицање од ширења НАТО на Исток, и рата не би било. Али Западу је био потребан овај рат, као наручен за трајно добијање Украјине као мостобрана са кога би ракете НАТО-а за најкраће време стизале до Москве и других градова Руске Федерације и јефтино “украјинско топовско месо” у борби против Руске Федерације, како су изјављивали амерички званичници.

Рат у Украјини Сједињене Америчке Државе користе за остваривање неколико стратешких циљева: 1. осуда Руске Федерације од светске јавности као агресора, „ничим изазваним” и прекршиоца међународног права која због трога треба да буде кажњена; 2. оправдање тоталног рата који већ дуже води колективни Запад против Руске Федерације којим треба да се уништи његова економија и сваки утицај у свету да би се створили услови за обојену револуцију, или да се лако сломи њена оружана сила; 3. да се понизи Руска Федерација и искључи као велика сила из борбе за место у биполарном или мултиполарном свету; 4. још више распали антируски шовинизам код Украјинаца и да се стекне њихова лојалност за њихово даље коришћење

у борби против Руске Федерације и још више интензивира антируска хистерија у Европи и свету и 5. да се даљом сатанизацијом Русије спречи руски економски, политички и културни утицај у европским и ваневропским земаљама.

Сједињене Државе и њени европски савезници нису могли да се помире са губитком свог положаја у монополарном свету, јачањем Руске Федерације и Народне Републике Кине и успостављањем биполарног светског поретка па су отпочеле идеолошко-политички а потом психолошко-пропагандни рат против ових земаља због наведеног кршења људских права у њима, недостатка демократије и штетног “малигног” утицаја на поједине државе и регионе. Последња обојена револуција у Белорусији, режирана од западних земаља није успела, па је Украјина постала једино средство за дубљи продор Запада на Исток и освајање њених ресурса за потребе изгладнелог западног капитала.

Присаједињење Крима Руској федерацији послужио је као повод да западноевропске државе, предвођене Сједињеним Америчким Државама, почну да примењују економске санкције против Русије, заправо економски рат за уништавање економске, војне и политичке моћи Руске Федерације.

Недавно је угледни економски аналитичар Небојша Катић приказао Европску унију у економском хаосу и економској кризи, са падом привредног раста, великом инфлацијом, повећаном незапосленосту и да би јој рат у Украјини могао бити од помоћи да прикрије ту кризу. Том приликом је констатовао: “Свет је у рукама психопата-сви сценарији су могући”. Али не подједнако вероватни. Сила и насиље владају у савременом планетарном друштву, у функцији транснационалне капиталистичке класе која на тај начин жели да одржи структурне, економске, геополитичке, технолошке, информационе и културне ресурсе за себе, кроз глобализовани неолиберални капитализам који непрестано производе друштвене кризе великих размера: економске, енергетске, социјалне, еколошке, политичке, културне, ратне, правне, моралне. Ову класу чине најбогатији људи у свим државама, добро организованим, са огромном економском, финансијском и медијском моћи. Она чини „дубоку државу” која из дубине, скривена, из сенке, утиче на видљиву државу са њеним институцијама да делују у складу са њеним интересима. Пандемија Ковид-19 још више је продубила економску кризу на Западу. Ова светска капиталистичка класа тежи да одржи неодрживо стање све већег друштвеног расцепа између богатих и сиромашних па јој је потребан рат за отимање економских ресурса и оплодњу умртвљеног капитала уложеног у индустрију наоружања и за производњу страха од још веће беде и уништења код потлачених грађана.

Студија Расу корпорације, на коју се позива Чомски (Chomsky), показала је да је у неолибералној ери 50 трилиона долара богатства пренето од радника и средњих слојева најбогатијој класи. Томислав Пикети (Tomu Picketty) и Емануел Саезис истичу да због тога постоји велико незадовољство осиромашених радника. Све је више уплаше-

них и бесних људи који презиру постојеће институције због тога што су у служби богатих па не верују у њих. То егзактно потврђује давно познату констатацију да богати постају још богатији, а сиромашни још сиромашнији. То је резултат неолибералног класног рата најбогатијих компанија, великог бизниса и држава против радника, средњих слојева и њихових синдиката како би се отклонила “велика невоља” на исти начин на који су угушени протести 1960-их, за који се залагао Меморандум Луја Гаљилова.

НАТО је створен да омогући ширење и оплодњу транснационалног мега капитала без граница. Постојање нуклеарног оружја и на Истоку и на Западу и могућност његове злоупотребе одржавао је до сада равнотежу страха од опште катастрофе без победника, па је то умањивало могућност избијања трећег светског рата, све док има и мало политичког ума. Џозеф Бајден (Joseph Biden) се потрудио да својим уплашеним поданицима у Сједињеним Америчким Државама каже да не треба да се плаше нуклеарног рата, њега неће бити. Али, међународна политика Сједињених Америчких Држава и инсталирање нуклеарног оружја у Европи све више воде ка нуклеарном сукобу. С правом је мудри Ноам Чомски констатовао да свет никад није био ближи Трећем светском рату са употребом нуклеарног оружја (Чомски, Chomsky, Интервју, 2023). С друге стране званичници Руске федерације изјављују да ће у одбрани Руске Федерације бити употребљена сва средства, укључујући и нуклеарно оружје. Руској Федерацији није потребна војна помоћ других држава. Њу може да угрози само дуго трајање ратног сукоба, за који је Запад заинтересован и зато непрестано шаље наоружање Украјинцима, поопштрава свеобухватне санкције према Руској Федерацији (економске, психолошко-пропагандне, културне, техничко технолошке, узурпацијом финансијских и материјалних добара). Могуће су ескалације ратних жаришта у Азербејџану и Молдавији. Запад указује на могуће ратне сукобе на Балкану.

Председник Путин је циљеве рата у Украјини објашњавао заштитом угрожених права припадника руске националности у Украјини, посебно у отцепљеним деловима Украјине, Луганску и Доњецку, у чијем становништву неколико хиљада има и руско држављанство. На територији Украјине од више од 40 милиона становника, петина становника је руске националности а трећина Украјинаца говори руским језиком. Руска национална мањина била је изложена дискриминацији, нарочито после новембра 2013. и 2014. године када је државним ударом и мајданском, крвавом обојеном револуцијом, режираном од стране Сједињених Америчких Држава, оборена проруски оријентисана власт на челу са Виктором Јануковичем и успостављена суверенистичка, украјинско-нацистичка компрадорска власт, пронатовски оријентисана. Компрадорску власт чине корумпиране националне економске, политичке, финансијске, медијске и културне елите које за рачун страних налогодаваца испуњавају њихове захтеве у држави и омогућавају остваривање стране меке моћи. Уз помоћ те власти поједини делови НАТО-а ушли су у безбедносне и војне структуре Украјине и унето је доста оружја и обуке украјинских војника за борбу против Русије.

Потлачени припадници руске националности подигли су побуне у више делова источне и јужне Украјине које су уз велике жртве угушене. Једино су становници Луганска и Доњецка успели оружаном борбом да се отцепе од Украјине и прогласе се као самосталне народне републике. Минским споразумима 1. и 2, 2014. и 2015. Украјина се обавезала на федерализацију државе да би руско становништво добило неке облике аутономије и да остане војно неутрална. То није испоштовала под утицајем Сједињених Америчких Држава а повремено је гранатирала становнике и објекте у отцепљеним републикама. Зато је Руска Федерација предузела „Специјалну војну операцију” за остварење три циља: денацификацију, демилитаризацију и неутралан међународни статус. Демилитаризација би се састојала у уклањању војних објеката НАТО-а на тлу Украјине. Неутралност се захтева пре свега да Украјина буде војно неутрална, чиме би се спречио улазак Украјине у НАТО, како би се НАТО удаљио од граница Руске Федерације. Поред тога, од Украјине се тражи денацификација, одбацавање јавног истицања и слављења нацистичке прошлости, оживљавање нацистичке идеологије и политике, укидање нацистичких паравојних организација.

До настанка Совјетског Савеза садашња територија Украјине се називала Кијевска Русија, Малорусија и Новорусија с обзиром да су се етничке групе на њој називале малорусима, белорусима, новорусима. Украјинска нација је конструкт који је следио политику потпуног одвајања становника Украјине од руске традиције и културе, па делимично и од православних Словена.

Децембра 2021. године Руска Федерација је упутила захтев Сједињеним Америчким Државама, после неуспелих преговора Путина и Бајдена, да се Бајден изјасни да ли даје гаранције да се НАТО неће даље ширити према Руској Федерацији. Добила је одговор да може гарантовати да Украјина неће бити примљена у НАТО само за годину дана и нема више потребе да води било какве преговоре о томе. Тиме је било јасно да се мирним путем не може постићи удаљавање НАТО-а од границе Русије и да је једино преостала примена силе за постизање одбрамбене безбедности Руске Федерације.

Западно-европске земље, предвођене Сједињеним Америчким Државама, слањем оружја у Украјину “гасе ватру бензином” и само повећавају уништавање људских живота и материјалних добара у Украјини, ради “обуздавања” Русије да шири свој утицај у Европи, али и да омогући остварење екстрапрофита својим произвођачима и лифрантима оружја, подстакне своје посустале привреде. Оне не предлажу мирно компромисно решење ратног сукоба, нити препуштају сукобљеним странама да саме реше тај сукоб. Оне ће настојати да из тог оружаног сукоба извуку што већу корист. Коришћење Украјине као средства за остварење геостратешких, економских и политичких циљева колективног Запада није усмерено само на дискредитацију Путина, као шефа државе, већ Руске Федерације као велике економске, енергетске, културне и војне силе којој се оспорава право да учествује у успостављању и јачању праведнијег међународног поретка, без

доминације Сједињених Америчких Држава, као светског полицајца, тужиоца и судије.

Обадве земље у оружаном сукобу имају несагледиве штетне последице што непосредно по људским и материјалним губицима, али и због уведених економских санкција против Руске Федерације које се као бумеранг враћају свим чланицама НАТО-а и другим државама. Западне европске земље тешко ће решити енергетску кризу без руских енергетских извора. Искључивање Руске Федерације из финансијских институција, економских тржишта, међународних институција, телекомуникационо-транспортних система, из технолошко-техничке, научне и културне размене, и спортских такмичења негативно ће се одразити на укупни европски и светски развој. Обелодањено је да су до сада чланице Европске уније изгубиле 200 милијарди евра због рата у Украјини. Западноевропске компаније које су напустиле руско тржиште на почетку рата у Украјини изгубиле су 100 милијарде долара. (Политика, 18. 12. 2023.) У финансијским институцијама Европске уније замрзнуте су 300 милијарде евра Централне банке Руске Федерације о чијој се намени воде разговори. Г-7 најразвијенијих западних држава тражи конфискацију тог новца или прихода од њега за финансирање рата у Украјини.

Резултати мартовских избора 2024. за председника Руске федерације показују висок број гласова које је добио Владимир Путин, 87,29% при излазности бирача од 77,44%, чиме је потврђен лидерски имиџ Владимира Путина у Руској Федерацији, поверење грађана Русије у његове лидерске способности за даље економско, политичко, културно и војно јачање Руске Федерације у непријатељском окружењу у Европи. Сада Путин ужива подршку руских олигарха и народа, супротно очекивањима колективног Запада.

Парламентарни избори чланица Европске уније и председнички избори у Сједињеним Америчким Државама показаће да ли политичке елите Запада имају подршку бирача за ратну политику коју воде према Руској федерацији и њеним савезницима.

Европска унија и њено везивно ткиво НАТО показали су до сада неспособност конструктивног деловања посебно у кризним ситуацијама: ратова у Ираку, Либији, Авганистану, Сирији, некадашњој Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији, избегличким кризама, енергетским и епидемијским кризама. Рат у Украјини ујединио је чланице Европске уније у јединственој осуди Руске агресије и увођењу свеобухватних санкција Руској Федерацији. То јединство зависиће од спремности чланица Уније да солидарно поднесу последице које ће санкције изазвати по њих у наредном периоду.

Западне земље знају да Руска Федерација чини оно што су оне чиниле другим народима и државама. Сједињене Америчке Државе су 1962. године, после откривања Совјетских нуклеарних ракета на тлу Кубе, прогласиле опасност по њену националну безбедност и тражиле да се оне одмах повуку. Кубанска криза, која је претила избијању трећег светског рата, уз примену нуклеарног оружја, решена је уклањањем тих ракета под условом да Сједињене Државе не нападну

Кубу. Тај модел мирољубивог решења сукоба није примењен на захтев Руске Федерације.

Руска Федерација у Украјини примењује амерички сценарио примењен у рату западноевропских земаља против Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и касније Савезне републике Југославије. Оне су прво признале отцепљене републике као самосталне државе, затим су их наоружале и подстакле да се њени грађани међусобно убијају, стајући на страну западних република у борби против Срба у Хрватској и Босни и Херцеговини и допуштајући протеривање Срба из Хрватске. Да би спречиле победничку офанзиву Срба у Босни и Херцеговини на муслиманске снаге, НАТО је бомбардовао српске оружане снаге. Затим су у постдејтонској БИХ преко свог високог представника смањивале надлежности Републике Српске, утврђене Дејтонским споразумом, у корист Бошњачко-хрватске федерације у којој доминирају муслиманско-бошњачки политичари. Сада примењују санкције према политичарима који желе да врате те надлежност Републици Српској.

Скоро све земље Европе, изузев Србије, чине антируски блок, а са друге стране Руска Федерација је са азијским савезницима у оквиру економске уније БРИК-а, одбранбеног савеза и Кином. Швајцарска је привремено напустила стоседамдесетогодишњу неутралност да би се придружила санкцијама, замрзавањем депозита Руске федерације у банкама.

Европске земље су под великим политичким и војним (одбрамбеним) туторством Сједињених Америчких Држава. Оне ће подносити то туторство све док буду у конфронтацији са Руском Федерацијом. Оног тренутка када почну да сnose неповољне последице својих санкција према Русији, лишавајући се њених енергената, сировина, производа и тржишта, и када им Сједињене Америчке Државе испоставе рачуне за високе трошкове стационирања америчких снага на тлу европских земаља почеће да се ослобађају тог туторства.

Земље које су биле жртве америчке и НАТО агресије одржавају добре односе са Руском Федерацијом, тражећи од ње заштиту од будућих агресија. Сирија је јавно изнела подршку нападу Руске Федерације на Украјину.

Некадашње несврстане земље одржавају само церемонијалне скупове на којима се износе сећања на велику улогу коју је Покрет несврстаних имао у прошлости у очувању мира у свету и супротстављању војнополитичким савезима да доминирају светом, али без иницијатива за његовим организованим деловањем. Логично би било да прерастање хладног рата између појединих земаља у оружане ратове подстакне оживљавање тог покрета, који је савременом свету неопходан.

Дмитриј П. Трењин је констатовао да слабљење америчке моћи и утицаја све више изазивају конфликте у Источној Европи, на Блиском истоку и Далеком истоку и имају исти узрок: неспособност да успоставе равнотежу светске моћи, каква је постојала после Другог светског рата., Урођена ароганција њених елита, њихово потпуно не-

поштовање интереса других и неограничена самоувереност у власти-ту предност постепено су поткопали њихову, некад неспорну, позицију моћи и поштовање и добру вољу које су многе друге земље у почетку имале према њима.” (Трењин, 2023). Рат између Израела и Хамаса на Западној обали то потврђује.

РАТУ У УКРАЈИНИ И МЕЂУНАРОДНИ ПОЛОЖАЈ СРБИЈЕ

Србија је као кандидат за пријем у Европску унију била под велим притиском и уценама да се придружи осуди агресије Руске Федерације на Украјину и у увођењу санкција, то јест, информативно-пропагандном, економском, политичком и културном рату против ње. Руковођена интересима Србије, као жртве агресије западноевропских земаља на Свезну Републику Југославију 1999. године и отимање 15% територије Србије на Косову и Метохији, Србија се изјаснила за очување територијалног интегритета Украјине, осудила агресије Руске Федерације на Украјину и навела принципијелни став да, као жртва тоталних санкција 1992. године, сматра да их не треба уводити ни једној држави. Навела је постојање традиционалног пријатељства две земље и залагање Руске Федерације за очување територијалног интегритета Србије. Наравно, она је то саопштила дипломатским језиком, без навођења НАТО алијансе и Европске уније као субјекте војне агресије и економског рата који му је претходио и без навођења година непочинства, да не би разгневила чланице Европске уније. То није задовољило Европску унију, што се види из њене Резолуције о агресији на Украјину, и већ се јављају њени поједини политичари који предлажу да се Србији онемогући пријем у Европску унију. Србија ће због овог става према рату у Украјини имати велике негативне последице. Стизаће и претње и забране инвестирања у Србији, приступ европским тржиштима и друге мере за гушење привреде, друштвеног и културног развој Србије. Оне нису безазлене с обзиром да је је Србија полуколонијална земља са великим уделом западног капитала у привреди и да је банкарски систем Србије у рукама западно-европских банака. Србија је окружена чланицама НАТО пакта. У тим околностима не може да се одржи политичка неутралност у вези са ратом у Украјини, уколико Запад затражи ултимативно придруживање Србије санкцијама против Руске Федерације и запрети санкцијама. Оне се руководе у овом случају логиком аутократских режима и принципом “Ко није са нама, он је против нас” и зато га треба казнити.

Неопходно је подсетити светско јавно мњење, које сада осуђује повреду међународног права у Украјини, а не и оног којег је повређено приликом агресије на суверене државе: Југославију, Ирак, Авганистан, Либију, Сирију, јер они то добро знају, да је НАТО водио нелегалан рат против Србије 1999. године, да је прекршио Кумановски споразум о враћању војно-безбедносних снага Савезне Републике Југославије на Косово и Метохију и да су Западно-европске земље погизиле Резолуцију Савета безбедности ОУН 1244, признањем Косова као независне државе, без сагласности Србије као сукцесора Савезне

Републике Југославије, јер је у складу са том Резолуцијом Косово и Метохија интегрални део Савезне Републике Југославије, али и привремени протекторат Организације уједињених нација.

Поред великих људских и материјалних жртава за време бомбардовања, и данас људи у Србији масовно оболевају и умиру од малигних болести, које су последице НАТО бомбардовања бомбама са осиромашеним уранијумом, забрањеним по међународном праву. Такође треба подсетити да су због тоталних санкција западноевропских земаља предвођене Сједињеним Америчким Државама грађани Србије били осуђени на смрзавање, глад, недостатак електричне и друге енергије и лекова због чега су многи умрли.

Пред очима припадника НАТО-а са Косова и Метохије протерано је 250.000 људи који се до данас нису могли да врате у своје домове и на своје поседе. Дугачак би списак био свих злочинстава и гажења људских права грађана Србије од стране агресора.

Подсећање на ове чињенице служи апелу за буђење савести грађана западноевропских земаља који су све то мирно посматрали као што и сада посматрају како њихове владе доприносе ширењу светског зла у виду подстицања психолошко-пропагандних, економских, културних, информативних и оружаних ратова против појединих држава под изговором да шире демократију по свету.

Срби на Косову и Метохији су изложени сталном насиљу, економском, психичком, вербалном, физичком, правном и полицијском, од припадника албанске националности, без адекватне заштите, са циљем да се што више њих исели и остави своју имовину Албанцима. То КФОР, ЕУЛЕКС и западна дипломатија прећутно одобрава, у намери да по сваку цену створе велику Албанију као противтежу Србији.

Србија се Бриселским споразумима одрекла од свог присуства на граничним прелазима у Аутономну покрајину Косова и Метохије, безбедносних снага у српским општинама, цивилне заштите, правосудних органа, локалне самоуправе а одузета јој је мимо тога и имовина (Газиводе, Електродистрибуција, Електрични преносни систем, Телеком, Треча, рудна богатства...да би албанска страна формирала заједницу српских општина, што она одбија 11 година, без икаквих последица.

Званичници Запада, предвођени Сједињеним Америчким Државама, понављају флоскулу “да се преговори између Србије и Косова што пре заврше међусобним признањем”, без повратка прогнаних становника са Косова и Метохије и враћања њихове узурпирани имовине, без обезбеђења њихове сигурности и потпуне правне заштите од бесних силеција, без остварење права на државну имовину Србије, извршавања судских пресуда о враћању црквене имовине и многих других. Привремени органи Косова, уз помоћ западних ментора, систематски раде на припајању Косова Албанији. Рецеп Таип Ердоган је у Приштини изнео предлог за пријем Косова у НАТО и обећао даље лобирање за признавање Косова. Западу се жури да се што пре реши замрзнути конфликт између Србије и отцепљеног Косова на штету Србије да би оправдао своју агресију на Југославију и спречио полити-

чаре Руске Федерације да оправдавају агресију на Украјину указујући на противправну агресију НАТО-а на Савезну Републику Југославију и отимање од ње 15 одсто њене територије на Косову и Метохији, са свим њеним ресурсима веома важним за Србију.

До сада је Запад повлађивао Албанцима у споровима са Србијом а после рата у Украјини то чини још више, да казни Србију због одбијања да уведе санкције Руској Федерацији.

Рат у Украјини разоткрио је да су велике силе у складу са интересима власника мегакапитала, још једном нарушиле основне принципе културе мира, формулисаним у документима Организације уједињених нација и прибегле ратној контракултури: насиља, санкција, диверзија, терора, национализма, шовинизма, црне пропаганде, обмана, лажи и уништавања ненадокнадивих многих људских живота, природних, економских и људских ресурса. Последице овог рата не носе само зарађене стране већ највећи број држава и осиромашени народи који у њима живи.

Западноевропске земље уместо либерално-демократске теорије правде примењују утилитарну теорију правде у међународним и међудржавним односима, према којој је праведно оно што њима користи и то подупиру свим средствима, укључујући и оружана. То се данас види и у ангажовању Запада у рату у Украјини. „Украјински рат је докрајчио европски либерално-демократски мит”, (Ханс, 2023).

И док политички ум чами у кабинетима интелектуалаца, политичке страсти политичких елита, уз подршку владара из сенке, шире мржњу према свему руском, шаљу оружје и муницију Украјини да за њихове интересе ратује, производе страхове од нуклеарног рата да би гнев осиромашених држали под контролом, траже од свих држава да их у томе следе. Господари војно-индустријског комплекса убиру екстрапрофите док је већина радног света егзистенцијално угрожена и вапи за социјалном правдом.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

Јанковић, Слободан. *Жаришта светског рата*. Београд: Катена Мунди и Институт за међународну политику и привреду, 2023.

Кант, Имануел. *Вечити мир*. Београд и Ваљево: Гутенбергова галаксија, 1995.

Куднани, Ханс. „Украјински рат докрајчио европски либерално-демократски мит“. Доступно на: www.nspm.rs (приступљено 8. августа 2023).

Павић, Александар. „Сједињене Америчке Државе обмањују Кину као што су обмањивале Русију и Србију“. Доступно на: www.nspm.rs (приступљено 3. 9. 2023).

Полихрониоу, К. Ј. „Интервју са Чомским“. Доступно на: www.nspm.rs (приступљено 28. 8. 2023).

Ролс, Џон. *Теорија правде*. Београд и Подгорица: Службени лист и ЦИД, 1998.

Ромни, Мит. „Одлична стратегија, ратујемо против Русије а уместо нас гину Украјинци“. Доступно на: www.nspm.rs (приступљено 29. 8. 2023).

„Њујорк тајмс“: Западне компаније изгубиле 100 милијарди долара због одласка из Русије. *Политика* 18. децембар 2023.

Трењин, Дмитриј П. „Ратови у Украјини и појасу Газе разоткрили су не само из границе америчке моћи и утицаја, већ и очигледног дефицита државничког духа“. Доступно на: www.nspm.rs (приступљено 17. 11. 2023).

ЦИК Русије: Одзив бирача на председничким изборима без преседана - 77,44%. Владимир Путин освојио 87,29 одсто гласова и нови, пети мандат на тој функцији у трајању од шест година. Доступно на: www.nspm.rs (приступљено 19. 3. 2024).

TRIALS OF THE POLITICAL MIND IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Summary

The paper shows the two imperialist policies of the West and Russia, which ignore international justice, law and the culture of peace in the international political culture adopted in the United Nations Organization. The liberal international policy of the West has been replaced by a utilitarian and egoistic one.

The hegemonic policy of the West and the imposed neoliberal international order provoked a hybrid war in Ukraine that was supposed to bring Russia to its knees, put it under control and for the West to seize its natural resources. In this, he uses military aid to Ukraine, economic war through sanctions, psycho-propaganda and cultural war, which he forces all other countries to do, especially Serbia.

The war in Ukraine has a major negative impact on the international position of Serbia with the frozen conflict in Kosovo and Metohija and the proclaimed military neutrality that the West wants to resolve at the expense of Serbia. Without a new multipolar, balanced and just international order, there can be no peace in the world. Instead of a practical mind that finds categorical commandments of universal validity for the formation of a generally accepted social order and political mind for establishing permanent peace is at work an instrumental mind (technical mind) in the service of partial interests of monopolized social powers.

Key words: War in Ukraine, practical mind, political mind, multipolar order, culture of peace, international political culture.